

Gemeente Losser
College van burgemeester en wethouders
Tav dhr G.H. Kwekkeboom
Postbus 90
7580 AB Losser

UW KENMERK 22.0031462 Zaaknr 19Z02496 ONS KENMERK 2023-000029
BEHANDELD DOOR A. van den Brink E-MAIL a.vandenbrink@ggdtwente.nl

DATUM 6 januari 2023
DOORKIESNR. 06 2967 1953

ONDERWERP Reactie op Concept Omgevingsvisie gemeente Losser

Geacht college,

De gemeente Losser heeft GGD Twente in de gelegenheid gesteld om te reageren op haar concept Omgevingsvisie. GGD Twente maakt graag van deze gelegenheid gebruik.

1. Ambitie op gezondheid

GGD Twente is verheugd te lezen dat de gemeente Losser de ambitie heeft een 'leefbaar en gezond Losser' te bereiken. Dit sluit aan bij de centrale ambitie van het langjarige programma 'Gezonde Toekomst voor Twente' (die de gemeente Losser ook heeft ondertekend) voor 2030 dat inwoners van Twente minimaal net zo lang in gezondheid leven als inwoners elders in Nederland.

In de omgevingsvisie lezen we ook wat de gemeente Losser wil doen om dat te bereiken. We missen alleen wat de gemeente Losser definieert als gezond. Wat is de ambitie? Het risico is dat er geen scherpe focus is, waardoor het resultaat van acties minder groot is. GGD Twente adviseert om te definiëren wat de gemeente Losser verstaat onder 'gezond' en 'gezonde leefomgeving'. We adviseren om dit in samenwerking met de ambtenaar Publieke Gezondheid te doen. De GGD adviseert dat gezondheid breed wordt benaderd vanuit zowel gezondheidsbescherming als gezondheidsbevordering. Positieve Gezondheid¹, dat ook het uitgangspunt is van de kadernota Gezondheid 2019-2022 gemeente Losser, biedt hiervoor mooie aanknopingspunten. Tevens geeft GGD Twente inspiratie en lokale informatie over de gezonde leefomgeving op de [Twentse Gezondheidsverkenning](#).

¹ Positieve gezondheid (Huber et al, 2011): *Gezondheid is het vermogen zich aan te passen en eigen regie te voeren, in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven.*

2. Herkenbaar en gastvrij Losser

In de omgevingsvisie lezen we de kansen die toerisme en recreatie biedt voor de gemeente Losser, en hoe de gemeente deze in de komende jaren wil versterken. GGD Twente ziet daar een koppelkans voor de eigen inwoners. Zo wordt er in de omgevingsvisie veel gesproken over het verbeteren van de recreatieve wandel- en fietsinfrastructuur. Dit juichen wij van harte toe. Wij adviseren om deze infrastructuur ook goed beschikbaar te maken voor de inwoners zelf, zodat ook zij worden uitgenodigd om te gaan bewegen. Vorm wandel- en fietspaden zo dat deze uitnodigen om vanuit de kernen een kort ommetje te maken

In de Omgevingsvisie staat ook beschreven dat de gemeente geen openbare verlichting bijplaatst in het buitengebied en waar mogelijk verlichting weghaalt. Vanuit het oogpunt van lichtvervuiling is dit begrijpelijk. Echter, vanuit het oogpunt van verkeersveiligheid/ sociale veiligheid voor actief transport (met name fietsen) is dit niet altijd wenselijk. Bekijk of er tussenoplossingen mogelijk zijn. Denk bijvoorbeeld aan slimme straatverlichting (verlichting die reageert op beweging)

3. Leefbaar en gezond Losser

Een gezonde leefomgeving

De gemeente Losser vindt de eigen verantwoordelijkheid voor een gezonde leefstijl erg belangrijk. In de visie staat dat het geven van voorlichting (preventie) gezien wordt als de eerste taak en rol als het gaat om gezondheid. Echter, we weten uit veel onderzoek dat voorlichting alleen niet leidt tot gedragsverandering. Preventie is breder dan voorlichting. Veel van onze gedragskeuzes zijn onbewust. We worden voortdurend beïnvloed en verleid tot ongezond gedrag door onze fysieke en sociale omgeving. In het verlengde van ons advies in paragraaf 1 adviseren we de gemeente Losser daarom bewust keuzes te maken in de leefomgeving die gezond gedrag stimuleren. Juist de inrichting van de leefomgeving is ontzettend belangrijk voor het uitlokken van gezond gedrag!

Concreet hebben we de volgende aanbevelingen. GGD Twente gaat graag met u in gesprek om dit verder uit te werken:

- In de visie ontbreken plannen over dat de leefomgeving ook uitnodigt tot gezonde voeding. De voedselomgeving is een belangrijke factor in relatie tot overgewicht/obesitas. Stimuleer en faciliteer het aanbod van gezonde voeding, bijv. door groente- en fruitstalletjes langs de weg. Zorg er daarnaast voor dat het aanbod van fastfood zoveel mogelijk beperkt blijft, ook bij horecalegeenheden in de natuurgebieden en de kernen en in de dorpsuizen. Dit geldt ook voor reclame van ongezond voedsel in de publieke ruimte.
- We adviseren om in via de omgevingsvisie ook in te zetten op het verminderen van middelengebruik (roken, alcohol, drugs). Denk bijvoorbeeld aan een rookvrije omgeving, waaronder rookvrije sportterreinen. En probeer het aanbod van alcohol in de leefomgeving zoveel mogelijk te beperken.
- In de visie wordt wel aandacht besteed aan wandelen en fietsen, maar plannen voor het stimuleren van sporten via de leefomgeving lijken te ontbreken. Maak hierbij de verbinding met het lokale sportakkoord. Zorg voor het behoud van voldoende sportvoorzieningen, -verenigingen en -activiteiten. Deze zouden mogelijk ook geplaatst kunnen worden in de Kulturhusen. We adviseren daarnaast ook na te denken over speelplekken voor kinderen. 20% van de ouders in Losser geven aan

- dat een gebrek aan speelplekken gezien wordt als belemmering om buiten te spelen.
- Mooi dat er wordt gestreefd om de fysieke leefomgeving te laten uitnodigen tot ontmoeten. En dat er aandacht is voor het behoud van kulturhusen. Denk bij voorzieningen in deze kulturhusen ook aan bijv. kinderdagverblijf, muzieklus, consultatiebureau, sportverenigingen. Advies is om de manieren van ontmoeten en de stimulering ervan meer te concretiseren. Denk hierbij niet alleen aan de fysieke leefomgeving, maar ook aan aantrekkelijke activiteiten voor verschillende doelgroepen. We vragen daarbij speciale aandacht voor jongeren. Uit onze gezondheidsonderzoeken onder de jeugd blijkt dat 23% van de jongeren in Losser betere plekken om elkaar te ontmoeten wenst.
 - Als het gaat om gezondheid, wordt ontspannen niet expliciet vermeld. Terwijl een gezonde leefomgeving, waaronder bijv. groen en uitzicht op groen, erg belangrijk is voor de mentale gezondheid en ontspannen. Het zou mooi zijn om dit nog ergens expliciet te benoemen. Zeker i.v.m. de toenemende landelijke aandacht voor mentale gezondheid

Verkleinen gezondheidsverschillen

De GGD is verheugd dat de gemeente Losser in haar omgevingsvisie aandacht vestigt op het verkleinen van gezondheidsverschillen. Er zitten grote verschillen in de sociaaleconomische status van ouders, waardoor kinderen en jongeren al op jonge leeftijd worden geconfronteerd met een verschil in kansen en mogelijkheden. Al op vroege leeftijd kunnen kinderen op achterstand raken met hun gezondheid. Wij adviseren de gemeente Losser om daar nadrukkelijk de samenwerking met het onderwijs te zoeken.

Wonen

Ook in de gemeente Losser is een flinke woningbouwopgave. In de visie wordt beschreven hoe de gemeente dit voor zich ziet. Bijvoorbeeld met betrekking tot binnenstedelijk bouwen, en de speciale opgave om jongeren te behouden in en voor de gemeente. In de gebiedsaanpak wordt veel gesproken over nieuwe vrijstaande woningen. Hoe hangt dit samen met seniorenwoningen en starterswoningen voor jongeren? Voldoet de nieuwbouw aan de wensen van de inwoners?

GGD Twente wil speciale aandacht vestigen op ouderen. Uit ons gezondheidsonderzoek onder ouderen blijkt dat 13% van de 65-plussers in Losser wil verhuizen, omdat hun woning niet geschikt is om ouder in te worden. Probeer ervoor te zorgen dat seniorenwoningen zoveel mogelijk in de buurt van voorzieningen worden gebouwd. Dit is belangrijk voor zelfredzaamheid van senioren. Heb ook aandacht voor het stimuleren van de mobilititeit van senioren d.m.v. de fysieke leefomgeving. Zorg bijv. voor goede kwaliteit stoepen, vrij liggende fiets- en wandelpaden en voldoende bankjes om te rusten. Bekijk voor meer tips de [Inspiratietool Leefomgeving Senioren](#).

Gezondheidsbescherming in het milieu

In de visie stelt de gemeente Losser dat de milieukwaliteitseisen van het Rijk het minimale niveau van bescherming zijn. En waar mogelijk wordt de milieukwaliteit verbeterd. GGD Twente wil graag benadrukken dat veel milieukwaliteitsnormen de gezondheid niet beschermen. Dat geldt in het bijzonder voor luchtkwaliteit, geluid en geur. Overweeg in het Omgevingsplan om waar mogelijk strengere maatwerknormen op te nemen voor gebieden waar veel mensen wonen. GGD Twente kan u hierover adviseren.

4. Een toekomstgericht Losser

GGD Twente is positief over het voornemen om alternatieve vormen van mobiliteit te stimuleren. Dit draagt bij aan een verminderd gebruik van de auto, meer actief vervoer en een betere luchtkwaliteit en geluidbelasting voor de omgeving. Enkele adviezen:

- Focus niet alleen op de verkeersveiligheid van recreatieve infrastructuur, maar ook op die van de utilitaire infrastructuur. Denk er bijvoorbeeld over na om sommige wegen aan te wijzen voor specifieke gebruikers, bijv. fietsstraten. Houdt in de aanleg van fietspaden daarnaast ook rekening met de steeds groter wordende snelheidsverschillen op de fietspaden.
- Zorg ook voor goede fietsenstallingen en oplaadpunten voor elektrische fietsen bij voorzieningen in de kernen, om zo actief transport te stimuleren.

5. Een innovatief en ondernemend Losser

De komende jaren staat het platteland voor een grote transformatieopgave. Terecht dat de gemeente Losser hier in haar visie veel aandacht voor heeft. GGD Twente wil de gemeente enkele aandachtspunten meegeven:

- In de visie geeft de gemeente aan samen met de agrarische sector op zoek te gaan naar nieuwe bedrijfsstrategieën. Dat is van groot belang voor een vitaal platteland en de leefbaarheid van kernen. GGD Twente wil daarbij opmerken dat sommige functies, zoals kinderopvang en zorg, niet altijd goed samengaan met veehouderij. GGD Twente adviseert de gemeente graag over een goede inpassing van nieuwe functies in het landelijk gebied.
- Het debat over stikstof is in volle gang, en er zullen lastige keuzes gemaakt moeten worden. GGD Twente wijst er op dat stikstof, naast gevolgen voor de natuur, ook grote gezondheidseffecten heeft. Bijvoorbeeld een toename in longziekte en hart- en vaatziekte. Wij adviseren om – voor zover mogelijk – gezondheid van omwonenden mee te laten wegen in de keuzes die gemaakt moeten worden om de stikstofuitstoot terug te laten dringen.

Bovenstaande adviezen kunnen bijdragen aan een gezond en leefbaar Losser. GGD Twente gaat graag met de gemeente in gesprek over dit advies.

Met vriendelijke groet,

E. Maarsingh
Plv. directeur GGD Twente